

DOI <https://doi.org/10.30525/2592-8813-2021-2-22>

АНАЛІЗ СУЧАСНИХ СЦЕНАРІЇВ ВИРІШЕННЯ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ: ЇХ НАСЛІДКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Олег Цевельов,

*кандидат наук з державного управління,
головний спеціаліст відділу міжвідомчої координації управління воєнної політики
Департаменту воєнної політики та стратегічного планування
Міністерства оборони України (Київ, Україна)
ORCID ID: 0000-0003-4549-5505
Olegs8989@ukr.net*

Анотація. У статті проаналізовано соціально-політичну обстановку в державі, яка вимагає натеper визначення пріоритетних механізмів державного реагування щодо досягнення результатів з установленням миру в Україні.

Актуальність дослідження визначається необхідністю вирішення проблем збройного конфлікту на Донбасі та потреб узгоджувальних позицій влади і суспільства, створення передумов до налагодження дієвого переговорного процесу.

Мета дослідження полягає в аналізі можливих сценаріїв розвитку подій на сході України в сучасних умовах та виробленні оптимальних механізмів урегулювання конфлікту на законодавчому, економічному, воєнному, дипломатичному, соціальному та гуманітарному ґрунті.

Водночас система національної безпеки України постійно трансформується й актуалізується відповідно до нових загроз, тому потребує постійного аналізу та вивчення як на науковому, так і на державному рівнях.

Ключові слова: збройний конфлікт, Мінські угоди, тимчасово окуповані території, модель вирішення конфлікту, окремі райони Донецької і Луганської областей.

ANALYSIS OF CURRENT WEAPON SOLUTION SCENARIOS CONFLICTS: THEIR CONSEQUENCES FOR UKRAINE

Oleg Tsevelyov,

*Candidate of Sciences in Public Administration,
Chief Specialist of the Department of Interdepartmental Coordination
Department of Military Policy of the Department of Military Policy and Strategic Planning
of the Ministry of Defense of Ukraine (Kyiv, Ukraine)
ORCID ID: 0000-0003-4549-5505
Olegs8989@ukr.net*

Abstract. The article analyzes the socio-political situation in the country, which requires the definition of priority mechanisms of state response to achieve results with the establishment of peace in Ukraine.

The urgency of the study is determined by the need to resolve the problems of the armed conflict in the Donbass and the needs of the conciliatory positions of government and society, creating the preconditions for an effective negotiation process.

The purpose of the study is to analyze possible scenarios in the east of Ukraine in modern conditions and to develop optimal mechanisms for resolving the conflict on legislative, economic, military, diplomatic, social and humanitarian grounds.

At the same time, Ukraine's national security system is constantly being transformed and updated in line with new threats and therefore requires constant analysis and study at both the scientific and state levels.

Key words: armed conflict, Minsk agreements, temporarily occupied territories, conflict resolution model, separate districts of Donetsk and Luhansk oblasts.

Вступ. Сучасна воєнно-політична ситуація в Україні характеризується низьким її рівнем стабільності та безпеки. На сході країни триває збройний конфлікт, де проросійські сепаратисти взяли контроль над окремими районами Донецької і Луганської областей та 409,3 км державного кордону. Незважаючи на наявність мирних угод (Мінський протокол від вересня 2014 р. й оновлення його положень у лютому 2015 р.), дотепер у державі немає узгоджувальних позицій та конкретних механізмів державного реагування щодо кінцевого вирішення даного конфлікту.

Невирішеність конфлікту суттєвим чином погіршує соціальну обстановку у країні, знижує рівень довіри населення до урядових органів та політичних партій, які мають суперечливі та політично поляризовані позиції щодо питань історії, мови та державності, що також впливає на підходи до вирішення проблеми. Наслідки протистояння суттєвим чином вплинули на добробут населення, соціальні й економічні умови життєдіяльності держави, розрив економічних зв'язків і потужний приплив внутрішньо переміщених осіб. Загалом початкові оцінки щодо потреб у фінансуванні на відбудову, реконструкцію та встановлення миру в Україні становлять приблизно 1,52 млрд дол. США, однак це лише попередні оцінки втрат, що не може відразу відновити добрі людські стосунки, погіршення яких спричинено війною (Policy paper, 2017: 12).

Ситуація на сході України продовжує змінюватися не на користь державі, військові дії так чи інакше тривають, а перспективи мирного вирішення збройного конфлікту та відновлення територіальної цілісності є непевними.

Проблему вирішення конфлікту на сході України й аналізом ситуації всередині держави висвітлювали багато політологів, науковців і аналітиків, а саме А. Бандурка, В. Друзь, В. Горбулін, О. Литвиненко, Л. Герасіна, А. Ручка, Г. Лоткене й інші.

Проблемами збройного конфлікту та виробленням державних шляхів його вирішення також переймаються вітчизняні та закордонні політики, серед них А. Аваков, П. Клімкін, І. Резников, К. Волкер та інші. Натепер багатьма спеціалістами запропоновано декілька практичних варіантів установами миру в Україні та політичні, економічні, соціальні і воєнні шляхи, натомість жодного консолідованого та реального варіанта досі немає.

Останні публікації Л. Чупрія, О. Заболотного, А. Луньова, А. Розумкова розкривають історичні аспекти виникнення конфліктів, приводиться аналіз вирішення збройних протистоянь і обґрунтовується значення «гібридної війни», пропонуються стратегічні завдання подолання наслідків сучасних збройних конфліктів (Чупрій, Загребельний, 2017: 66–72).

Результати та їх обговорення. За словами народного депутата України VIII скликання, члена мережі захисту національних інтересів «АНТС» Наталії Веселової, «натепер проблеми людей на прифронтових територіях Донбасу вирішують здебільшого гуманітарні організації, а не держава». Політичний аналітик Фонду «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва Марія Золкіна наголошує, що «за останній рік населення Донбасу перестало відчувати погіршення ситуації. У них з'явилася надія, що ініціативи Президента України можуть зрушити з мертвої точки мирний процес, але настрої щодо компромісів із Росією заради миру в Луганській і Донецькій областях зростають: прості люди більше схильні до компромісів» (Демократичні ініціативи, 2021).

Збройний конфлікт на Донбасі та тимчасова окупація Криму є одними із ключових викликів національній безпеці України, отже, невирішеність даного питання гальмує процеси розвитку країни за всіма напрямками. За оцінками ООН, збройний конфлікт на сході України «є одним із найбільш смертоносних у Європі із часів Другої світової війни». Так, за сім років війни на Донбасі загинуло понад 14 тис. людей, 28 тис. поранені, приблизно 1,8 млн жителів Донбасу і Криму стали внутрішніми переселенцями. Окуповано понад 20 тис. кв. км Донецької і Луганської областей, разом із Кримом це становить 43,7 тис. кв. км, тобто 7,2% території

України (еквівалент площі Словенії), залишаються неконтрольованими 409,3 км українсько-російського кордону. Держава зазнала величезних фінансово-економічних втрат, а саме втрачено 27% промислового потенціалу Донбасу (Капітоненко, 2016).

Попри зусилля української влади з мирного врегулювання конфлікту, керівництву держави бракує стратегічних підходів, комплексності, ефективності та послідовності з виробітки механізмів державного реагування у вирішенні даного питання. Загалом спостерігається відсутність прогнатичної, цілісної стратегії на східному напрямі, у більшості підходи до мирного врегулювання конфлікту мають відверто популістський характер, тому продовження конфлікту йде не на користь Україні. Усе це потребує розроблення комплексних підходів у політиці деокупації та реінтеграції Донбасу з урахуванням як зовнішніх обставин, так і процесів усередині України та на окупованих територіях.

Державна політика України з урегулювання конфлікту на сході держави формувалася у важких, кризових умовах, іноді спровокованих політичними й іншими рухами в державі чи невирішенням владою соціально-економічних питань населення. Загроза суверенітету країни, національній державності посилювалася на тлі складної соціально-економічної ситуації, неефективності владних структур та кризи силових відомств. Значний вплив у цій ситуації мали й соціокультурні міжрегіональні розбіжності, різні погляди на болючі внутрішньополітичні питання в регіонах держави. Через це неоднозначною є громадська думка щодо подій на Донбасі. Так, наприкінці 2014 р. 42% громадян України вважали, що на Сході триває війна між Росією й Україною; 23% сприймали те, що сталося, як сепаратистський заколот, підтриманий зовні, а 15% – як громадянську війну між проукраїнські та проросійські налаштованими громадянами України, ще 11% уважають, що йде боротьба за незалежність так званих «народних республік». Причому в Донецькій і Луганській областях найбільші частки опитаних (33 і 34% відповідно) були переконані, що в регіоні йде або громадянська війна, або боротьба за незалежність (Розумков, 2019: 36).

Специфіка державної політики з урегулювання конфлікту на Донбасі багатогранна та суперечлива. На початковому етапі (весна – літо 2014 р.) події на сході України на офіційному рівні трактувалися як локальний конфлікт із місцевим «сепаратизмом», хоча багато чинників вказували на втручання зовнішніх сил. У цей період Верховна Рада України ухвалює постанову «Про запобігання проявам сепаратизму та іншим посяганням на основи національної безпеки України», де йшлося про загрозу «спроб окремих політиків, представників органів місцевого самоврядування, лідерів об'єднань громадян <...> створити підґрунтя для ескалації громадянського конфлікту, поширення сепаратистських настроїв, що може призвести до виникнення загроз територіальній цілісності <...>» (Постанова ВРУ, 2014).

Уже 20 червня 2014 р. було представлено «Мирний план П. Порошенка», який містив політичні, воєнні, безпекові, економічні та соціальні шляхи вирішення збройного конфлікту. Він включав у себе питання безпеки та відновлення державної влади, а саме: гарантії безпеки для всіх учасників переговорів; звільнення від кримінальної відповідальності осіб, які склали зброю і не скоїли тяжких злочинів; звільнення заручників; створення 10 км буферної зони на кордоні; створення у структурі Міністерства внутрішніх справ підрозділів для здійснення спільного патрулювання та відновлення діяльності місцевих органів влади тощо (Порошенко, 2015).

На той період цей план був компромісом і розрахований насамперед на мешканців Донбасу, з метою врегулювання ситуації та примирення з обох сторін. Однак переговорний процес не приніс позитивних результатів, тому що конфлікт на сході України вже мав зовнішньополітичну природу.

Надалі за допомогою зовнішніх гравців для врегулювання гарячої стадії конфлікту ухвалено Мінські угоди (Мінський протокол від 5 вересня та Мінський меморандум від 19 вересня

2014 р.). Перший документ в основному продовжував попередню ініціативу української влади, а другий стосувався військових питань і мав на меті тимчасове перемир'я між сторонами.

Зазначимо, що українським суспільством надано неоднозначну оцінку результатам Мінських домовленостей. Так, лише 11% громадян України ставляться до результатів Мінських домовленостей позитивно, 33% опитаних висловлюють негативне ставлення, 25% – нейтральне, решта 13% вагаються з відповіддю. Варто звернути увагу й на те, що 27% громадян наголошують на тому, що практично не мають достовірної інформації про ситуацію в зоні конфлікту (Розумков, 2019: 54).

З огляду на те, що конфлікт не вирішений протягом восьми років, керівництвом держави, органів державної влади не втрачається надія на його врегулювання та встановлення територіальної цілісності України. На основі міжнародного досвіду вивчаються й аналізуються декілька моделей вирішення конфлікту, основні з них: боснійська, хорватська, пакистанська та німецька, однак таких моделей існує багато, а саме: кіпрська, курильська, тайванська тощо. З урахуванням досвіду моделей вирішення міжнародних конфліктів керівництвом держави вживаються власні кроки щодо подолання кризи та вирішення конфлікту на Донбасі, основні з них такі: внесення змін до законодавства України у сферах відновлення промисловості та соціальних проблем населення, посилення воєнної складової частини для стримування агресії та боротьби зі злочинністю і подолання наслідків ідеологічного впливу тощо.

Водночас позиції керівництва держави та представників різних партій і рухів характеризуються розбіжностями та мають протилежні підходи до вирішення конфлікту в Україні, від поступового дотримання Мінських угод чи виходу із цього глухого кута воєнним шляхом. Окрім того, більшість політичних партій виступають за розширення Нормандського формату завдяки включенню в переговорний процес США та Великої Британії.

Для вироблення послідовних і виважених механізмів державного реагування щодо вирішення конфлікту потрібно здійснити глибинний аналіз досвіду інших країн, які мали внутрішні та міждержавні конфлікти та втрачали контроль над власними територіями, беручи до уваги особливості України. За нинішньої ситуації глибокий аналіз можливих варіантів вирішення конфлікту всередині країни з погляду військових і матеріальних втрат, суспільних настроїв, позиції зовнішніх гравців та інших чинників надасть можливість знайти оптимальний шлях подолання наслідків конфлікту в Україні. Водночас розгляд різних моделей урегулювання конфлікту і будь-яке порівняння їхніх наслідків із ситуацією в Україні є умовними, зважаючи на унікальність кожного конфлікту та особливості подій, що відбулися в державі.

Так, боснійська модель передбачає проведення мирних переговорів та досягнення певних компромісів, збереження територіальної цілісності держави за умов її федералізації. Отже, можливість відновлення контролю над втраченими територіями та реінтеграція Донбасу на основі боснійської моделі несе низку загроз для цілісності України. Так, вона спрямована на тимчасове припинення конфлікту, однак не ліквідацію конфліктного потенціалу. За цим сценарієм, реінтеграція тимчасово окупованих територій означатиме фактичну федералізацію України, а створення нового територіального утворення у складі держави буде перешкоджати політиці інтеграції України до Європейського Союзу (далі – ЄС) і НАТО. Також це неможливо провести без відновлення контролю над державним кордоном та проведення виборів в окремих районах за українським законодавством, що ставить Україну в несприятливу позицію. Боснійська модель здатна гарантувати тимчасовий мир в Україні, однак не сприятиме виходу із кризи всередині держави, а на регіональному та глобальному рівнях поглибить суперечності через високі ставки зовнішніх гравців (Ярошенко, 2016).

Хорватська модель передбачає силовий (воєнний) варіант, що спирається на односторонні дії та силову (збройну) перевагу держави над непідконтрольними територіями. Силове вирішення територіальної проблеми було продемонстровано не лише в Сербській Країні, а також

урядом Шрі-Ланки проти сепаратистського формування «Тигри визволення Таміл-Іламу» та Туреччиною, застосовуючи війська проти Курдської робітничої партії (КРП). Під час вирішення збройного конфлікту за хорватською моделлю Україна зіткнеться з багатьма військовими, економічними та політичними ризиками. Варто пам'ятати, що на початковому етапі проведення Антитерористичної операції Україна обрала саме хорватську модель урегулювання конфлікту, однак втручання у конфлікт зовнішніх сил призвело до поразки урядових сил, втрати ініціативи та людських ресурсів і завершення активних військових дій, що змусило перейти до оборонних заходів (Каменецький, 2016).

У разі переходу України до силового вирішення конфлікту існують суттєві загрози, а саме: військово-політичний потенціал держави нерівнозначний із воєнною силою Росії; незаконні військові формування контролюють 409,3 км україно-російського кордону, через який здійснюється безперешкодна підтримка даних утворень; розташування поблизу кордону угруповання військ Російської Федерації, які в разі застосування даного сценарію будуть задіяні проти України (за грузинським сценарієм 8 серпня 2008 р.) [10]. З огляду на сучасну ситуацію з розгортанням потужного угруповання збройних сил Російської Федерації на українсько-російському кордоні та переміщенням окремих військових формувань російської армії на територію Білорусії, силовий сценарій піде не на користь Україні та може спричинити розв'язання повномасштабної війни між Росією й Україною. Водночас варто врахувати, що західні партнери країни – члени НАТО та ЄС не готові вступитися за Україну, а лише можуть надавати економічну та політичну підтримку шляхом уведення санкцій проти Росії та здійснювати дипломатичний тиск.

За висновками аналітичних досліджень, українське суспільство також не поділяє інтересу щодо продовження активних бойових дій для приєднання Донбасу. Так, у 2016 р. частка прихильників продовження АТО до повного відновлення українського контролю над зайнятими сепаратистами районами не перевищувала 30%, а у 2020 р. така частка становить понад 56%. Водночас більшість населення України (54,2%) виступає за мирне врегулювання конфлікту та започаткування офіційних переговорів української влади з нинішнім керівництвом самопроголошених утворень (41%) (Розумков, 2019: 62).

Пакистанська модель передбачає відмову держави від окупованих територій унаслідок затяжного та кривавого конфлікту та неможливості перемогти сили сепаратистів воєнним шляхом. Як показує історичний досвід, так звана пакистанська модель застосовується в основному в разі переростання збройного конфлікту у тривалі громадянські війни всередині держави.

Так, Пакистан змирився із втратою Бангладеш після жорстокого дев'ятимісячного протистояння в 1971 р., Судан визнав право Південного Судану на самовизначення після 22-річного збройного конфлікту в 1983–2005 рр., а Ефіопія усвідомила неможливість утримання Еритреї лише після 30 років виснажливої війни в 1961–1991 рр. Мирний поділ різних частин єдиної країни через небажання йти на поступки в питаннях державного устрою зумовив розпад Чехословаччини в 1992–1993 рр., Державного Союзу Сербії і Чорногорії у 2006 р., виключення Сінгапуру зі складу Малайзії в 1965 р. (Окистюк, 2016).

Застосування пакистанської моделі для України матиме суперечливі наслідки. Так, погодження України на відокремлення Донбасу та Криму, можливо, позбавить представників про-російських сил можливості впливати на політичне життя країни, водночас втрата території матиме негативні наслідки та призведе до подальшого дроблення держави. Так, у 2016 р. частка прихильників відокремлення окупованих територій сходу України становила лише 21,5%, хоча їх кількість дещо зросла за попередній рік порівняно із 18% у 2015 р. У нинішніх умовах таких прихильників поменшало в рази (8,7% виступають за відокремлення територій), тому ухвалення рішення на офіційному рівні щодо відмови від цих територій спровокує суспільний розкол, який може дестабілізувати ситуацію в державі (Розумков, 2019: 64).

Привабливим і водночас найскладнішим варіантом довготривалого вирішення конфлікту на теренах України є німецька модель, яка передбачає повернення відторгнутих територій шляхом мирних переговорів із залученням зовнішніх гравців, тобто створення Україною сприятливих політичних, економічних та соціальних умов для іншої сторони конфлікту, водночас застосування воєнної сили виключається. Проте варто врахувати, що повернення втрачених територій за прикладом Східної Німеччини – це дуже довгий процес, який можливий лише за умови прогресивних перетворень усередині України та глобальних змін у міжнародному середовищі.

Однак відмінність міждержавного конфлікту не дозволяє Україні скористатися німецькою моделлю повною мірою. По-перше, між двома частинами Німеччини ніколи не велися бойові дії, на відміну від України, як наслідок, відсутність воєнних злочинів та злочинів проти людяності. По-друге, так звані самопроголошені утворення не визнані міжнародним суспільством та не є суб'єктами міжнародних відношень, натомість східнонімецька держава змогла стати повноправним суб'єктом міжнародного права, державою – членом ООН та інших міжнародних структур. По-третє, Україна – єдина держава світу, яка вважає незаконні збройні формування терористичними організаціями (Електронна відповідь, 2007).

Аналіз представлених моделей вирішення збройного конфлікту в Україні дає можливість зробити такі висновки: боснійська модель розглядається як найгірший варіант урегулювання цього конфлікту з огляду на мир ціною обмеження суверенітету та посилення внутрішніх загроз і розколу держави. Натомість реалізація хорватської моделі призведе до серйозних людських, матеріальних та іміджевих втрат України, а застосування пакистанської моделі також загрожуватиме подальшим розділенням України. Тому більшість спеціалістів у сфері національної безпеки вважають за доцільне застосування німецької моделі, хоча вона орієнтована не на сьогоднішні реалії, а на створення сприятливих передумов у майбутньому.

Натепер ситуація на сході держави через блокаду окремих районів із боку України, а з іншої сторони – залучення мешканців тимчасово окупованих територій до виборів у Державну Думу Російської Федерації та масову видачу російських паспортів, розвивається за південно-осетинським чи абхазьким сценарієм. Останній Указ Президента Росії від 15 листопада 2021 р. № 657 «Про надання гуманітарної підтримки населенню окремих районів Донецької і Луганської областей України» надає права безмитної торгівлі продукції тимчасово окупованих території та визнання сертифікатів продукції в Російській Федерації, підтверджує висновок про розвиток ситуації саме за цією моделлю (Указ Президента РФ, 2021). Тобто ці окремі райони не будуть повноправно входити до складу Росії, а для України – це буде заморожений конфлікт, тимчасово відокремлена територія, на кшталт Придністров'я в Молдавії, Абхазії та Південної Осетії у Грузії, поступово буде інтегруватися в економічний російській простір.

З огляду на різні політичні підходи до вирішення збройного конфлікту в Україні, неоднозначні оцінки експертів, ставлення з боку суспільства й упущення деяких можливостей із боку влади спеціалістами окреслюються декілька сценаріїв розвитку подій та врегулювання ситуації в державі.

Оптимістичний сценарій – коли Росію за допомогою санкцій та міжнародного тиску вдасться примусити припинити підтримку сепаратистських утворень і вивести з окупованих територій війська та найманців; установити повний контроль над державним кордоном; на звільненій території відновлюється юрисдикція України; уживаються заходи з очищення територій від вибухових засобів; здійснюється амністія відповідно до вимог законодавства України; забезпечується повернення вимушено переміщених осіб, відновлення їхніх прав; проводяться прозорі та чесні вибори; для Росії поступово скасовується частина санкцій, пов'язаних із дотриманням Мінських домовленостей.

Проте такий сценарій маловірогідний. По-перше, натепер Росія добровільно не піде на поступки та буде і далі надавати допомогу так званим новоствореним державним утворенням. По-друге, через економічну й інституційну слабкість, обмеженість внутрішніх ресурсів Україна не здатна в найкоротший час самотужки вирішити завдання реінтеграції деокупованих територій. По-третє, подальша підтримка окремих районів Донбасу з боку Росії та співпраця їх із невизнаними республіками Кавказу та Молдови не сприятимуть пошуку компромісу в переговорах з Україною.

Песимістичний сценарій – зважаючи на те, що Україна не може самотужки вирішити питання деокупації, а Захід зациклений на вирішенні внутрішніх проблем (енергетична і міграційна криза тощо), держава відмовляється від курсу на вступ до НАТО та ЄС, залишаючись у сфері впливу Росії; на президентських та парламентських виборах перемагають представники проросійських сил; здійснюються кроки до вступу України до ЄАЕС і ОДКБ; скасування західних санкцій.

Такий сценарій можливий через те, що подальше затягування збройного конфлікту може цілком виснажити економічний потенціал країни, а країни – члени НАТО та ЄС навряд чи практично будуть допомагати нам вирішувати власні внутрішні питання. Так, експрезидент Естонії Керсти Кальюлайд у своєму інтерв'ю українському виданню «Європейська правда» нагадала, що «вступ до ЄС має багато умовностей. І відверто, жодна з ваших держав (Україна, Молдова та Грузія) не відповідає критеріям членства. Вам знадобиться десь 20 років роботи, поки ви дійдете до цієї готовності <...>». Віцепрезидент Єврокомісії Марош Шефчович зазначив, що «<...> процедура вступу України в ЄС не буде запущена протягом найближчих п'ять років». Теж саме із вступом України в НАТО, за словами експрезидента Естонії, «Україні потрібно вирішити територіальні питання для того, щоб бути готовими до вступу в НАТО». Про це нагадує й остання зустріч президентів України та США, за підсумками якої доведено, що «чинна адміністрація США не готова підтримувати зближення України з НАТО» (Європейська правда, 2021).

Натомість деякі політичні партії та націоналістичні рухи розглядають силовий варіант вирішення збройного конфлікту на сході України як основний, але він маловірогідний через те, що ані Росія, ані Україна не наважаться на силовий варіант та ведення повномасштабної війни. Так, у 2016 р. 26% росіян ставилися до України позитивно, натомість у лютому 2021 р. кількість таких прихильників зросла до 55%; молодь ставиться до України краще (66%) за людей старшого покоління (49%). Понад половину мешканців Росії (57%) та половина громадян України (49%) вважають, що країни повинні бути незалежними, водночас дружніми (без виз і митниць) і економічно інтегрованими (Розумков, 2019: 72).

Щодо сценарію про введення на територію Донбасу повномасштабної миротворчої місії та здійснення операції із запровадженням Тимчасової міжнародної адміністрації, мандат якої поширюється на всю окуповану територію України, то він розглядається керівництвом держави, але такий сценарій теж маловірогідний. Однією з головних передумов реалізації такого варіанта є згода Росії, яка є постійний членом Ради безпеки ООН та не позбавлена права вето з питань врегулювання російсько-українського збройного конфлікту.

З огляду на те, що ні силовий варіант, ні варіант замороженого конфлікту не йдуть на користь Україні, потрібно виробляти такий сценарій, який би не задовольняв лише амбіції й інтереси однієї партії чи вузького кола українського суспільства, а відповідав інтересам держави та враховував думку більшості населення України. Подальше гальмування цього питання з боку України в надії змінити Мінські угоди та постійне сподівання на допомогу західних партнерів навряд чи змусить Російську Федерацію відмовитися від важелів тиску на нашу державу за допомогою самопроголошених регіонів Донбасу.

На нашу думку, потрібно самим розуміти, що проблему подолання наслідків конфлікту необхідно вирішувати власними силами. Практика доводить, що за посередництва розв'язання кон-

флікту не йде на користь державі, оскільки кожний із зовнішніх гравців у такому разі обстоює свої глобальні інтереси, не враховує внутрішні інтереси держав, де відбувається збройний конфлікт. Отже, необхідно знаходити механізми державного реагування на зближення переговорної площадки між сторонами конфлікту, спільними зусиллями шукати точки дотику на користь українському суспільству та національним інтересам України. Чим швидше ми знайдемо сили та прагнення на подолання суперечностей усередині держави, тим простіше буде вирішити всі інші питання, а головне – встановити мир та розпочати відновлення країни.

Висновки. Мінські угоди являють собою стратегію врегулювання конфлікту, нав'язану Україні зовнішніми гравцями, насамперед Німеччиною, Росією та Францією. Їх дотримання, у тому вигляді, у якому вони прописані, не вигідно для України та створює загрози подальшого розколу держави, через саме нав'язування домовленостей зовнішніми гравцями.

За таких умов Україні потрібно розробити власну стратегію врегулювання збройного конфлікту на Донбасі з урахуванням аналізу сильних та слабких сторін представлених моделей, що надасть можливість зробити узагальнення та виробити чіткі механізми державного реагування для виходу із кризової ситуації. Головним у стратегії вирішення конфлікту має стати питання об'єднання людей, що мешкають на одній території. Зрозуміло, що подальше затягування часу у вирішенні збройного конфлікту все більше роз'єднує населення, а такі гострі питання, як мова, культура, історичні події (героїзація окремих історичних осіб), не є основними для переговорного процесу та нав'язування їх для мешканців повсталіх регіонів.

Поступки та компроміси в багатьох питаннях натепер є, та керівництву держави необхідно ними скористатися для встановлення миру. Україна – багатонаціональна, неоднорідна країна, має дуже трагічну але славетну історію, тому необхідно знаходити такі точки дотику, які б улаштовували всі шари населення держави.

References:

1. Policy paper (2017). Propozytzii do polityky shchodo vrehuliuvannia konfliktu na tymchasovo nepodkontrolnykh terytoriiakh na Skhodi Ukrainy [Proposals for a policy to resolve the conflict in the temporarily uncontrolled territories in eastern Ukraine]. Retrieved from: <https://parlament.org.ua/2017/09/08/propozytsiyi-do-polityky-shhodo-vregulyuvannya-konfliktu-na-tymchasovo-nepidkontrolnyh-terytoriyah-na-shodi-ukrayiny-policy-paper>.
2. Chyprii L., Zagrebelnui O. (2017). Osoblyvosti ta shliakhy vyrishennia voienno-politychnoho konfliktu na Skhodi Ukrainy [Features and ways to resolve the military-political conflict in eastern Ukraine]. *Bulletin of Vasyl Stus Donetsk National University. Political Science*. Pp. 66–72.
3. Fond “Demokratychni initsiatyvy” (2021). Zhodnykh istotnykh zmin v sviti vrehuliuvannia konfliktu chekaty ne varto [We should not expect any significant changes in the world of conflict resolution]. Retrieved from: <https://dif.org.ua/article/mariya-zolkina-nikakikh-sushchestvennykh-izmeneniy-v-sfere-uregulirovaniya-konflikta-ozhidat-ne-stoit>.
4. Kapitonenko I. (2016). Liniy rozmezhuvannia v konflikte na Donbasi [Demarcation lines in the Donbas conflict]. *Analytics*, Issue 1 (3).
5. Tsentr Rozymkov (2019). Viina na Donbasi [The war in the Donbass]. *Working version of the analytical report*. Kyiv. 144.
6. The Verkhovna Rada of Ukraine (2014). Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy vid 22 liutoho 2014 r. № 756–VII “Pro zapobihannia proiavam separatyzmu ta inshym posiahanniam na osnovy natsionalnoi bezpeky Ukrainy” [Decree The Verkhovna Rada of Ukraine 22 february 2014 № 756–VII “On prevention of separatism and other encroachments on the basis of Ukraine’s national security”].
7. Poroshenko P. (2014). Mirnyi plan Prezydenta Ukrainy po vrehuliuvanniu sytuatsii v skhidnykh rehionakh Ukrainy [Measurement plan of the President of Ukraine to resolve the situation in the eastern regions of Ukraine] *Political text*.

8. Yaroshenko E. (2016). Smozhet li Ukraina razbit' DNR i LNR: pljusy i minusy "horvatskogo scenarija" [Will Ukraine be able to beat the DPR and LPR: the pros and cons of the "croatian scenario"]. *Apostrophe*, August 7.
9. Kamenetskii M. (2016). Vojna v Horvatii: likvidacija separatistov za 84 chasa i zadacha geroev [War in Croatia: elimination of separatists in 84 hours and the task of the heroes]. *ICTV Facts*, 18 April 2016.
10. Yaroshenko E. (2016). Otpustit ili ostavit: dast lich to-to Ukraine otdelenie Donbassa [Will let go or leave: will give a person to Ukraine a branch of Donbass]. *Apostrophe*, 18 September 2016.
11. Oktusyuk A. (2016) Posledstvija krymskoj "diversii": Ukrainu zhdu chetyre scenarija razvitiya sobytij [Consequences of the Crimean "sabotage": Ukraine will face four scenarios for the development of events]. *Apostrophe*, 12 August 2016.
12. Report (2017). Ukraina u 2017 rotsi: vnutrishnie ta zovnishnie stanovishche ta perspektyvy rozvytku [Ukraine in 2017: internal and external situation and development prospects]. Retrieved from: http://old.niss.gov.ua/book/Eks_d2007/index.htm.
13. Ukaz Prezidenta Rosyiskoi Federatsyy (2021) [Decree of the President of the Russian Federation 15 november 2021 № 657] "Pro nadannia humanitarnoi pidtrymky naselenniu okremykh rehioniv Donetskoi i Luhanskoj oblasti Ukrainy" ["About the improvement of the humanitarian community for the population of the surrounding regions of Donetsk and Luhansk regions of Ukraine"]. Moscow.
14. European truth (2021). Yevrointehratsiia [European integration]. Newspaper.